

DE TRAM

KATHOLIEK VOLKSBLAD VAN SINT-TRUIDEN

VERSCHIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS : 2,50 fr. per jaar ; 1,50 per halfjaar voorop betaalbaar.
Men Schrijft in bij den Eigenaar-Uitgever JOS LEENEN, Hamelstraat, 13, Sint-Truiden en op de postkantoren.

Artikelen en mededeelingen vrachtfrij te zenden, vóór Woensdag avond, aan de Redactie van *De Tram*, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden.
Aankondigingen worden aanvaard tot *Vrijdag 's av.*

AANKONDIGINGEN : 15 c. den drukregel. RECLAMEN : 25 c. Lange of dikwijls te herhalen annonces, per accoorp. Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelascht.

NIEUWJAARSGIFTEN

voor

ZIJNE HOOGWAARDIGH. DEN BISSCHOP.

3^e LIJST.

Bedrag onzer tweede lijst.	Fr. 80.00
Th. & Fr. Boelen, Priesters, Schurhoven.	25.00
Eerw. Zusters van Liefde.	25.00
Eenige Heeren Geestelijken uit de Dietsche straat.	38.00
De Eerw. Heer Pastoor van Melveren.	5.00
Voor eene goede 1 ^{ste} heilige Communie.	5.00
Tongeren, Eerw. Heer Daris, Aalmoezener van het hospitaal.	5.00
Id., Mevrouw Maria Meyers.	10.00
Coninckheim, Eerw. H. Frison, Pastoor.	10.00
Maeseyck, M. P.-R. Moors.	10.00
Eelen, M. Coenen, Burgemeester.	5.00
Rothem, 2 ^e lijst, totaal	36.50
Hamont, 2 ^e lijst.	5.00
Overpelt, E. H. Pastoor, kapelaan en parochianen	100.00
Beeringen, Totaal der gemeente.	174.85
Bolderberg, E. H. Jonckers, Pastoor.	20.00
Id., Huybrighs.	0.50
Hechtel, Totaal der gemeente.	81.00

AAN ONZE BAKKERS.

De naaste week zal *De Tram* een zeer belangrijk artikel mededeelen over den bakkersstiel.

BERICHT.

Wij rekenen het ons ten plicht onze talrijke vrienden en kennissen hartelijk te bedanken, die ons zoo bereidwillig helpen aan de verspreiding van *De Tram* en ons regelmatig nieuws-tijdingen mededeelen of belangrijke artikelen inzenden. Wij verzoeken hen zoo welwillend te wezen van aldus voort te gaan; zoo zal ons blad, door hunne gunstige medewerking, des te aantrekkelijker en immer meer gelezen worden.

Indien onze lezers en vrienden eene of andere opmerking te maken hebben over hunne grieven, hunne wenschen of al wat van eenig belang is voor het publiek, gelieven zij ons die dadelijk te doen kennen. De kolommen van *De Tram* staan open voor alwie ons program kan en wil helpen verdedigen.

Vershillige personen hebben ons geschreven: "Jammer, dat wij ons abonnement reeds genomen hebben." — Maar, goede vrienden, behoudt uw abonnement aan de katholieke bladen: *De Tram* kost slechts 2 fr. 50 c., dus eene kleinigheid om een katholiek blad te ondersteunen en tevens een goed werk te doen.

DE OPSTELRAAD.

OPROEP

aan de

LANDEBOUWERS VAN SINT-TRUIDEN.

Morgen, Zondag 27 Januari, groote algemeene vergadering voor al de landbouwers van Sint-Truiden, in de School der Broeders van Liefde, Kloppenpoort, om half vijf juist.

DAGORDE: Beraadslaging over de oprichting eener Suikerfabriek door de boeren, en aanduiding van de hoeveelheid beeten die zij zouden aangeven.

Gemakkelijke democratie.

Ah! wat schoone democratie te zijnen, welke goede en voortreffelijke zaak! Wat is het gemakkelijk, wat is het zoet van achter

de warme kachel van zijn kabinet hoon en spottend te werpen naar degenen, die vrijmoedig tot het volk gaan met de oprechte begeerte van het te helpen, zijne stoffelijke en geestelijke ellenden te verzachten.

Welnu, 't is in dit zoet genot alleen dat de democraten der liberale dagbladen zoowat hun genoegen vinden.

In zake van werkmanshervormingen, daarmee gaan die mannen een anderen gang! en dat kost hun ook veel minder bekommernis en verplaatsingen. Op een schoonen dag verklaarde men met groote letters in de kolommen van het dagblad der progressistische babelclub, dat men zulke en zulke groote democratische hervorming wil, die een einde zou stellen aan al de kwalen waaraan de arbeidersklasse leed, en men zegde: "Nu hebben wij genoeg gedaan, rusten wij ons, dit is niet meer dan recht."

Bij gelegenheid kan men zeggen: "Ik, ik wil dat de Staat dit en dat verrichte, maar daar hij het niet wil doen, en dewijl het, volgens mij, het eenige redmiddel is, kan ik er ook niets aan verhelpen, en laat de werklieden haspelen... Ik zou mij maar niet gaarne gaan bezig houden met werkmansverenigingen, patronaten, enz., te willen oprichten. Ik laat dat alles aan de clericalen over. Geheel mijne zending bestaat in te trachten de clericalen bespottelijk te maken, wanneer zij beginnen met iets voor den werkmans te willen doen. Ik voor mijn deel meen, dat dit al heel schoon is, wat ik doe, aangezien alleman zoo nog niet klappen kan."

Zulkdanig is in den regel de houding der democraten van liberale-progressivistischen aard.

Woorden, uitscheldingen, domigheden altijd en met de macht. Maar daden, werken voor den arbeider bijzonder, nooit: dat kost te veel en brengt te weinig op.

Later, misschien, zal men al iets moeten doen om de achting en de stemmen der werklieden te winnen; maar tot daartoe, niemendalle; en komt er een dag dat men, zonder dit aanvulsel van stemmen, kan gekozen worden, dan laat men er zich niets aan gelegen en de werken zullen langs dien kant niet opdagen.

Men zal doen gelijk met de dorpsbewoners. Zoolang de liberale aanhang verzekerd was van in de steden de meerderheid te bekomen, dreef men op allerlei wijzen onze brave dorpsbewoners ook hun woord te zeggen hebben, en dat nog in redelijk ruime mate; ook zien wij nu die heeren eensklaps van toon veranderen en zich willen aanstellen als vurige verdedigers van al wat van verre of van kort bij tot voordeel kan strekken aan de boeren, welke zij vroeger beschimpten en verachtten.

Ongelukkiglijk steekt de tip van het ezels-oor uit, en de bewerkers van onze vruchtbare velden zullen weldra gedaan hebben met die listen te ontdekken, en die zoo begeerlijke als min oprechte bekeerlingen terug te zenden van waar zij gekomen zijn.

Zoo ook, wanneer de democratie meer in-niglijk bij de bevolkingen van onze nijverheidscentrums zal binnengedrongen zijn, zullen onze werklieden onder elkander weten te onderscheiden wie, zonder berekening, en dan zelfs als zij er geen belang bij hadden, openhartig en rechtzinnig tot hen zijn gegaan, en degenen die, van uit hunne burelen, schoone hervormingen maakten op het papier, of alles in 't werk stelden om de eerstgenoemde bespottelijk te maken. Tusschen de twee zal het volk, dat rechtvaardig en verstandig is, zijne ware vrienden kunnen kiezen en diegenen kunnen herkennen, welke zich bezig gehouden hebben met hen er toe aan te zetten voordat de heerschzuchtige en dringende politieke noodwendigheden zich vertoonden.

KAREL.

Anti-socialisten.

De socialisten zijn in de Octoberkiezingen dreigend opgekomen; de gedeeltelijke kiezingen van Luik en Thuin, die onlangs plaats grepen, hebben hunne rangen nog versterkt. Ze naderen meer en meer het Vlaamsche land.

't Nakend gevaar jaagt vele behoudsgezinden schrik op 't lijf, en niet zonder reden. Aan hunne vrienden en vijanden, aan hunne werklieden, aan al wie 't hooren wil, betijveren zij zich de dwaze, de onrechtvaardige, de ongodsdienstige, de onzedige leerstelsels der socialisten te wederleggen. Dat is goed, doch niet voldoende, om onze werklieden, onze kleine landbouwers, onze kleinhandelaars van 't socialism te vrijwaren. 't Is niet genoeg te toonen dat de socialisten den godsdienst, het huwelijk, de familie willen afschaffen; immers als ze hier bij ons godsdienstig volk willen toegang vinden zullen ze slim genoeg zijn om niet te beginnen met den godsdienst, den pastoor, de familie aan te vallen; in godsdienstige gemeenten gaan de leiders vóór de meeting naar de Mis, ze beloven zelfs de Kerk en de kloosters te verdedigen; zoo zullen ze hier ook het volk op het ijs trachten te krijgen: we zijn immers "christene zonen" van België, zullen ze zeggen. Ze zullen beginnen met het onrecht te toonen, met den ellendigen en onwaardigen toestand van 't groot deel van 't volk af te schilderen; ze zullen tegen de al te ongelijke verdeling van den rijkdom opkomen, ze zullen verandering, verbetering, geluk beloven, en dan zullen zij er velen meeslepen, hier zoowel als elders.

De werkmans lijdt, de kleine landbouwer lijdt, de kleinhandelaar lijdt, zij hebben gebrek, zij vergaan wel juist niet van honger, doch zij hebben het krachtig voedsel niet dat hun zwaar werk vergt; vele onzer brave landlieden leven den ganschen winter van aardappelen en brood; gedurende den ganschen winter hebben ze noch vleesch, noch boter; ze watertanden als ze vleesch zien braden; Amerikaansch spek is lekkernij; de slaven van voorheen waren misschien gelukkiger dan zij. De kleinhandel kwijnt, omdat de werkmans, de landbouwer geen geld heeft om te koopen; de arbeider is dikwijls het slachtoffer van schreeuwende, van wraakroepende onrechten; hij kent die onrechten, hij beseft zijn onverdiend lijden. Doet men die onrechtvaardigheden niet ophouden, heelt men dat lijden niet, dan zullen de socialisten met hunne schoone beloften hier gemakkelijk toegang vinden.

Wil men het socialism voorkomen, dat men dan, gelijk Z. H. de Paus zegt, zonder dralen "afdoende middelen daarstelle om de onverdiende ellende van 't volk te genezen." Men moet bewijzen dat men, zonder de rechtvaardigheid, den godsdienst, de goede zeden onder de voeten te trappen, beter dan de socialisten, het volk uit zijne onuitstaanbare ellende kan, wil en zal redden; men moet de misbruiken, het onrecht dat sommige meesters ten opzichte van hunne werklieden plegen, aan den schandpaal hechten, de volksverdrukkens brandmerken, al schuilden ze ook in paleizen.

't Kapitaal heeft zijne rechten op winst, doch die rechten mogen die der werklieden niet vernietigen.

De arbeiders moeten het *familieleen* ontvangen, dat is te zeggen, een matige, spaarzame en vlijtige werkmans moet genoeg hebben om eene gewone werkmansfamilie te onderhouden.

Arbeid en kapitaal hebben dus beide hun recht, degenen die een van beide krenken, zijn onrechtvaardig.

Als eens het kapitaal gedwee of gedwongen zich volgens die loutere rechtvaardigheid zal gedragen, dan zal vele armoede, veel verborgen gebrek uit de wereld verdwijnen. Arme lieden zullen er altijd zijn, de liefdadigheid zal altijd kunnen uitgeoefend worden, ten andere 't laatste oordeel zal er grootendeels over rollen: Christus zal tot de gelukkigen zeggen: Komt, gezegenden mijns Vaders, bezit het rijk dat voor u bereid is van 't begin der wereld; want ik heb honger gehad en gij hebt mij gespijst. De verdoem-

den zal dezelfde goddelijke Rechtvaardigheid toeroepen: Gaat weg van mij, verdoemden in 't eeuwig vuur, want ik heb honger gehad en gij hebt mij niet gespijst. Kapitalisten, die woorden doen u misschien schrikken en beven, omdat gij Christus, dat is, zijne arme broeders, niet gespijst hebt toen hij honger had; ware het zoo, keert dan gedwee terug op de ingeslagen baan, wordt rechtvaardig voor-eerst, liefdadig daarna.

De armoede zal dus nooit volledig overwonnen worden, doch hedendaags slijt de groote helft van 't volk zijn leven in ellende en ontberingen, terwijl anderen duizenden per dag verbrassen. Dat stelsel mag geen rechtvaardig man en vooral geen christen goedkeuren. Daarom niet gewacht, vreedzaam doch vastberaden ten strijde tegen het onrecht, tegen de aanbidders van 't gouden kalf, aan 't werk voor 't welzijn der beproefden. Zóó en anders niet zal men 't volk behoeden tegen 't bederf van 't socialism.

F. VANAELST.

Brusthem, 20 Januari 1895.

Mijnheer de Opsteller,

In uw geëerd blad hebt gij, buiten vele andere goede gewoonten, die van de aanvullers van Pastoor of godsdienst eens duchtig op den hals te vallen. Daarom ook hebben hier uwe vrienden droevig opgezien van niet dadelijk in uw nummer van dezen dag een hevig en zweepend protest gelezen te hebben tegen den lafhartigen lasteraar, die in *De Truienaar* (er zijn er hier die hem lezen) van 13 dezer onze liefdevolle en toegenegene priesters anrandt. — Maar is dit te verwonderen?

Voorheen en nog vandaag bestond er in Italië eene soort mannen, genoemd *bravis* of uitgekochte bandieten, wier stielte eene afschuwelijke doch vet betaalde lafheid was; vulde men hun buik en beurs, dan waren zij tot alles bereid; uw vriend was hun vriend, uw vijand, hun vijand; niets was hun te veel, niets kon hen tegenhouden in het volbrengen hunner misdaden. Alzoo komt ons heden *De Truienaar* voor! Hij moest, hij ging sterven, over weinige weken; maar dat maakte de zaak niet van zekere pastoorvreter, die hem dan ook buik en beurs vulden. *A la vie, à la mort*. Nauwelijks van de schipbreuk gered, na de algemeene compassie afgesmeekt te hebben, toont hij zijne erkenning met de vijanden zijner vrienden te bespotten en er zijne laffe gal op uit te spuwen, in afwachting dat de guillotine der jacobijnen hem het werk kome vergemakkelijken. Indien het al-zoo is dat *De Truienaar* burger, boer en werkmans mbent te helpen!!!!

Maar hoort, zieken en armen die in tijd van nood alleenlijk hulp, troost en bijstand vindt bij uwe priesters, brave lieden van allen stand, die eerbiedigt wat eerbiedwaardig is, luistert en zegt ons of gij uwen herder herkent in dit

Portret van de pastoors,

volgens *De Truienaar*, weekblad van stad en kanton!!!

"De *Truienaar* kent twintig pastoors die anders handelen, *Tram*, voor één, die leeft gelijk ge zegt. Waar is de zelfopoffering van de meerderheid onzer pastoors, waar is hunne offervaardigheid? In het optrekken van duizenden franken jaarwedde, in het verzamelen van fortuinen voor hen en hunne families, in het bewonen van kostbare woningen, met ruime prachtige lusthoven, met broeikas; in het vullen van wijnkelders; in het ledig maken van flesschen op flesschen; in het houden van feesten en middagmalen voor vreemdelingen, voor ambtgenooten, voor rijken, voor voornamen; in het gedurig trekken van daag naar hier om te feesten, morgen daar, om lekkere sigaren te rooken; in hun afwezig zijn de groote meerderheid der weekdagen; in hunne rijke zalen, met kostbare meubelen, met marmeren pendulen en schouwplaten, daarin steekt de offervaardigheid, de liefde, de ambtelijke plichtsbetrachting van vele, oneindig vele pastoors."

Truienaar, gij lastert; dit portret van de pastoors vindt gij in vuile gazetten, uwe vrienden, in slordige boeken en in oneerbare

theaters, waar gij uwe zedelessen haalt. « *Truïenaar*, gij verduistert de waarheid en doet zulks wetens en willens. » Ah! *Truïenaar*, indien de priesters zoo handelden zij zouden gauw bankroet gaan.

Mijnheer de Opsteller, zeg eens aan uwen confrater, dat ik heb hooren spreken van een pastoor onzer omstreken, met wien hij ook al eens heeft willen spotten en die, in eene *doodarme* gemeente gezonden, met... duizenden?... neen, met duizend fr. jaarwedde, nochtans nog middel vond om er veel goed te stichten, op stoffelijk zoowel als op zedelijk gebied; de inwoners kenden er niets dan pataten, koffie en brood... en welk brood! Hij stichtte er eene huishoudkundige school, waar 70 meisjes van 13 tot 25 jaren kwamen leeren ook wat anders dan koffie maken!... Vijftig der armste schooljongens en meisjes van de afgelegene huizen ontvangen er 's middags de soep! Met goed brood en pataten verschaft hij hun nog haringen aan 3 centimen, en boonen aan 12 centimen den liter. 4000 haringen en 25 zakken boonen zijn aldus verkocht geworden, — zonder iemand te benadeelen, — en de profijten hebben nog toegelaten 100 sarges aan arme menschen uit te deelen. Nu gaat hij beginnen met de werkmanswoningen, die er thans aan hutten gelijken.

De Truïenaar vindt dit alles belachelijk! Gij niet, hein, *Tram*? Wel ik ook niet.

STOFFEL.

Uit het kanton Landen.

De weldoeners van het menschedom!!!!

Nu het socialisme er in geslaagd is eenigen zijner kampioenen te doen zetelen in de Kamers en provinciale Raden, is het van belang in acht nemen hoe die nieuwe raadsmanen zich daar voordoen. Wat het socialisme eigenlijk in zijn schild voert, hoeft niet bewezen: zijn laatste doel is een algemeene scherreweg. Doch hoe moeten de gekozenen het aanleggen, welke houding moeten zij aannemen om de bijtreding der menigte te winnen en, in volgende kiezingen, in meerderheid te triomfeeren en de openbare besturen, vooral de geldkassen te bemachtigen? Wel, zij moeten zich aanstands aanmelden als hervormers der samenleving, als weldoeners van het lijdend menschedom. Zoo hebben wij eerst een sociaal Kamerlid die voorstelt dat de Staat op zijne spoorwegen de reizigers kosteloos vervoere. — Een socialistisch provinciaal raadslid van Brabant wil dat het Serum tegen de diphtheris gratis in alle huisgezinnen worde uitgedeeld. — Een compeer uit denzelfden Raad doet met weedom bemerken, dat de lagere bedienden van het provinciaal Bestuur eene jaarwedde genieten van slechts 1600 fr., en stelt voor die te verdubbelen. — Een socialistisch lid van den provincialen Raad van Luik doet het voorstel een pensioen te verleen aan alle bejaarde werklieden der nijverheid, enz. Maar! zal men zeggen, dat is een oude *truïe*, een oud deuntje: « Veel beloven, enz., ofwel » van andermands leder is 't goed riemen snijden. » Wel zeker, maar zulke oude deuntjes vinden altijd bewonderaars. Tegenover die grootspraak valt te bemerken, dat onder de in October gekozene socialisten er zijn, die reeds van zich hebben doen spreken, maar niet ten goede.

Zoo is het alom bekend, dat zekere burger Destrée, advocaat, lid der Kamers, zich 5200 frank als honoraris heeft doen betalen door eene arme weduwe met 7 kinderen. De rechtbank van Charleroi had aan die weduwe en weezen eene som van 22,000 frank toegewezen als vergoeding voor de dood van den verongelukten man en vader.

Advocaat Destrée strijkt vooraf het vierde der som op.

Zekere Roger, insgelijks socialist, Kamerlid, weigert zijnen drukker M. Van Buggenhout te betalen en wordt voor het Gerecht gedaagd tot betaling van 1400 frank voor drukwerk.

Een derde socialist, zekere Quenne, mislukte candidaat voor de Kamers te Borgworm, lid en Secretaris van den provincialen Raad van Luik, is gewikkeld in eene schandelijke zaak van boeleering met een minderjarig meisje. Het meisje is veroordeeld tot 2 maanden gevang, de moeder, zekere vrouw Lekeu, tot 2 jaar met ontzegging van hare ouderlijke en burgerlijke rechten. De socialistische huichelaars houden zich alsof zij verantwoordelijk waren tegen Quenne, en hebben hem gedwongen zijn ontslag te nemen uit den provincialen Raad; hetgeen hij gedaan heeft. Men ziet dat de socialisten gansch bevoegd zijn om op te treden als hervormers der maatschappij, als weldoeners van het menschedom!!!

Lager onderwijs.

De wet van 20 September 1884 zal weldra herzien worden. Talrijke veranderingen zal dezelve ondergaan, zoo 't schijnt. Volgens sommige personen beweren, zou er sprake zijn de jaarwedde der onderwijzers te bepalen volgens de dienstjaren, met inachtneming der schoolbevolking en van den graad van vordering der leerlingen. Moest dit stelsel aangenomen worden, zoo denken wij, dat onze achtbare Volksvertegenwoordigers het volgende punt zullen ondersteunen: De jaren, gedurende welke de gemeenteonderwijzers in eene vrije of aangenomene school werkzaam

zijn geweest, zullen in aanmerking genomen worden voor wat aangaat de vaststelling hunner jaarwedde, alsook voor het berekenen van hun pensioen, of voorwaarde, dat de onderwijzers de noodige sommen storten, voor de dienstjaren overgebracht als vrije onderwijzers.

Is zulks billijk? Ja. — Helderer wij zulks door een voorbeeld op:

A en B hebben in 1880 het diploma van onderwijzer bekomen en zijn in bediening getreden den 1 October 1880, de eerste als gemeenteonderwijzer, de andere als vrije onderwijzer. In 1892 wordt B ook gemeenteonderwijzer.

A telt dus op 1 October 1894 veertien jaren dienst en B slechts 2. Heeft deze minder dienst bewezen dan A. Zulks veronderstellen ware eene dwaasheid. Ook denken wij dat niemand deze zaak zal betwisten en beiden 14 dienstjaren zullen aangerekend worden.

Dat gemeente-, aangenomen en vrije onderwijzers allen eens behandeld worden, zie daar wat wij wenschen.

Lijfrentkas van den Staat.

Iedere week ontvangt *De Tram* van den eenen of den anderen zijner lezers vragen naar inlichtingen over de *Lijfrentkas van den Staat*. Aangezien deze vragen een punt betreffen van eene algemeene praktische nuttigheid voor onze lezers, meenen wij goed te doen met de antwoorden op dezelve in ons blad te geven. Daardoor zullen *De Tram* en zijne correspondenten niet alleen onnoodige kosten sparen, maar zijne lezers in 't algemeen zullen er alzoo profijt uit trekken.

Wij antwoorden als volgt op de vragen die ons onlangs zijn toegekomen.

Als men zich met de *Lijfrentkas* verbindt, mits *afgestaan* kapitaal, dan is de rente, welke men later ontvangt, hooger, omdat, in dit geval, het de kapitalen met de interesten zijn die terug naar de deelnemers gaan; maar indien de deelnemers sterven, houdt daarentegen de rente op en de erfgenamen ontvangen de 97 % der gestorte sommen niet, zooals dat toegekend wordt aan degenen die zich verbinden mits *voorbehouden* kapitaal.

Ook kan men niet inschrijven voor een pensioen van meer dan 100 fr. per maand en van minder dan 1 fr.: dus hoogstens, 1200 fr. per jaar; minstens, 12 fr.

Indien de stortingen door de deelnemers gedaan niet genoegzaam zijn om eene rente van 12 fr. per jaar te maken, dan geeft de *Lijfrentkas* de gestorte gelden terug met den interest dien zij opgebracht hebben, en dit als de deelnemer den ouderdom door hem bepaald (tusschen 50 en 65 jaar), bij zijne uitreding, zal bereikt hebben.

Zooals men ziet, verkeert men in groote dwaling wanneer men denkt, dat de werkmans, die, na eenigen tijd gestort te hebben en niet meer kan voortgaan, zijn recht zou verliezen op de stortingen, welke hij gedaan heeft. Integendeel, zijn volle geld zal hem teruggegeven worden, indien het pensioen niet boven de 12 fr. per jaar is, en hij zou een pensioen ontvangen in evenredigheid met de gestorte sommen, indien de door hem gedane stortingen hem een jaargeld verzekeren.

Dus verliest men in geen geval, en indien men zijne stortingen niet voortzet, heeft men recht op een pensioen berekend volgens het bedrag derzelve.

Wij zullen antwoorden op de kwesties die ons op dit oogenblik toegekomen zijn. Wij herhalen, dat *De Tram* steeds met genoegen zoo goed mogelijk zal antwoorden op al de vragen die hem voorgelegd worden.

De vakverenigingen in het buitenland.

LANDBOUWERS!

wilt, en gij zult er komen.

In ons nummer van Zaterdag, 29 December 1894, schreven wij:

De landbouw — onze moedernijverheid — wordt verdrukt door een onrechtvaardig belastingstelsel, door onvoldoende bescherming tegen vreemde concurrentie, door de speculatie, den beurswoeker, die de prijzen zijner voortbrengsels buiten verhouding doen dalen: de landbouwers moeten zich verenigen ten einde eene beroepsmacht te worden die de rechten van het landbouwberoep door de gansche samenleving kunne doen eerbiedigen.

LANDBOUWERS!

weest door uwe vereniging eene macht.

De landbouwers van Dixmude hebben zich verenigd in eenen landbouwbond, met het doel den handel in boter te doen hernemen; hetgeen niet zonder moeite zal geschieden; want niet alleen de goede boter dier streek, maar ook de Belgische boter in 't algemeen, heeft een redmiddel nodig, dewijl zij in de naburige landen de slechtste faam verworven heeft, bijzonder door de oneerlijkheid der uitverkoopers, die zich niet schamen bovenmatige winsten te nemen, tot groot nadeel van voortbrenger of landbouwer.

Het oprichten van vakverenigingen door voortbrengers, is het beste middel om de ver-

betering van werk en voortbrengsels te begunstigen en ervan den verkoop te verzekeren, hetgeen voor den landbouwer, alleen en afgezonderd, niet altijd gemakkelijk en soms onmogelijk kan wezen. Ook vermeerderen zich die vakverenigingen in alle landen en bijzonder de landbouwverenigingen.

×

In HOLLAND telt men er hedendaags 450, waarvan 60 van de levensmiddelen, 20 van het bakken, 67 van het bierbrouwen, 3 van het slachten, 15 van de brandstoffen, 150 van de melkerij, 120 van den landbouw, en 15 landbouw-banken. Daaruit blijkt, dat de vakvereniging bijzonder toegenomen heeft in de landbouwkunde, aan dewelke zij dan ook de grootste diensten zal bewijzen.

In DUITSCHLAND waren in 1893, 8,921 vakverenigingen, getal dat in 1894 gestegen is tot 9,934. Hier hebben zich bijzonder de *Credietverenigingen* vermenigvuldigd: 5489 in 1884. De 1038 maatschappijen van Crediet hebben in bezit 537 miljoen frank en hebben voor 1,900 miljoen frank crediet gegeven. 't Is bij den landman dat er van deze verenigingen, die alleen naar de wijze der « Raiffeissenkassen » zijn ingericht, het meest gebruik gemaakt wordt.

In ENGELAND zijn 1655 vakverenigingen, tellende 1,298,587 leden met een kapitaal van 364 miljoen fr.

In FRANKRIJK telt men er 1242, waarvan slechts 39 sociëteiten van voortbrengsels, gesticht door landbouwsyndicaten.

En in BELGENLAND? België heeft ééne Federatie van Boerengilden. Deze heeft in gansch het Vlaamsche land eene petitie in omloop gebracht, ter gelegenheid van het

Wetsontwerp over zekere landbouwbeschermingsrechten:

Dit wetsontwerp, volgens de eischen van de Federatie, zeer onvoldoende, stelt alleenlijk inkomende rechten op de boter, de margarine en alle kunstboter; op conserven van legumen, fruit, wild, vleesch of gevogelte; haver en haverbloem. Andere beschermingsrechten moesten gestemd worden en de geheele opbrengst dezer rechten moest gebruikt worden tot ontlasting en ten voordeele van den landbouwer.

De belangen van den landbouw blijven vergeten en zijn altijd verzuimd geworden; ondertusschen hebben *nijverheid* en *groot-handel* menigvaldige en buitengewone voordeelen genoten. Den landbouwer beschermen en verdedigen is den kleine burger en den werkmans bevoordeelen: immers zonder landbouwvoorspoed kwijnt de kleine handel.

×

Dus, landbouwers, schaaft u bijeen zooals elders gedaan wordt. Haspengouw slaapt en blijft werkeloos in de algemeene beweging. Gij verstaat malkander om feesten en kermis-sen in te richten, en gij kunt niet overeenkomen om uwe interesten te bewerken. Schaaft u bijeen—in weerwil van het gezaag van zekere slecht gezinde schrijvelaarkens,—onder de leiding en met de medewerking van onbaatzuchtige en welmeenende mannen, die, al zijn ze geene landbouwers, u toch kunnen ondersteunen door hun gezag en hunnen invloed: Rendracht maakt macht. Fabrikanten en kapitalisten, van welke opinie zij ook wezen, verstaan zich wel om u te toppen... Waarom zoudt gij, allen christenen, niet samenspannen, om uwe voortbrengsels zoo voordeelig mogelijk aan den man te brengen, om u aan de voordeeligste prijzen de noodige grondstoffen te verschaffen en een welverdiend loon, in evenredigheid met uw werken en zwoegen, te bekomen.

×

Maar, hoor ik u zeggen, hoe is het ons mogelijk samen te spannen? in elk dorp zijn reeds van nu af vele landbouwers die niet meer vrij zijn om zich bij anderen te scharen, wijl de suikerfabriek ze reeds onder de handen heeft voor 't toekomend seizoen wgens verschet van geld. Is dit zoo, begint dan met de kas te voorzien en sticht, zooals in Duitschland, « Raiffeissenkassen. » Veel is er van die kassen gesproken. *De Tram* zal hun stelsel uiteenleggen. LANDMAN.

Lichtstralen.

— « Gij moet de bloedende wonde des volks gapend openhouden, om de maatschappelijke omwenteling te verhaasten. » Zoo spreekt Bebel, de hoofdmans der Duitse socialisten, en *De Truïenaar* bejijvert zich om zoo goed hij maar kan aan dien helschen oproep te beantwoorden!

Niet alleen heeft hij nooit iets ten voordeele van het volk gedaan, maar 't is bij hem een grondbeginsel alles tegen te werken, af te breken, als 't mogelijk ware, wat door anderen in 't werk gesteld wordt om de bloedende wonde des volks te heelen. — Geene boerenbonden! geene werkmansgilden! geene Sint-Josephskringen! geene werkmanswoningen! geene Lijfrentkas! geen Genootschap van Sint Vincentius! geene sermonen van onzen Eerw. Heer Deken! geene Heilige Familie! Niets van dat alles, of het wordt door *De Truïenaar* beknipt, bespot en verwenscht, omdat het er bij hem slechts om te doen is de bloedende wonde des volks gapend open te houden!...

—×

Na het geruchtmakend vertelseltje te hebben medegedeeld, als zou onze Koning voor-

nemens zijn afstand te doen van den troon, indien België weigerde den Congo over te nemen, zegt *De Truïenaar* het volgende: « Voorloopig gelooven wij nu toch niets van zijne bedreiging, alhoewel wij zijn ontslag gretig zouden aanvaarden en hem zelfs reisgeld zouden geven tot aan de grenzen. » — En dan, *Truïenaar*? Regeeringloosheid en revolutie, dat zou uw winkel zijn, niet waar! — De aap komt meer en meer uit de mouw.

—×

De Truïenaar kan er niet over, dat er niet meer « cas » van hem gemaakt wordt, en vooral dat men er zich zoo weinig schijnt om te bekreunen, wie toch zijne opstellers wel mogen zijn. Heel Sint-Truiden moest zich daar het hoofd mee breken... en niemand spreekt er van! Vandaar een ellenlang artikel in *De Truïenaar*, waarin de vraag gesteld maar niet beantwoord wordt: *Wie ze mogen zijn die DE TRUIENAAR opstellen?* — Wat ons betreft, wij kunnen heel goed slapen zonder te weten *wie ze zijn*, maar wij zullen niet nalaten te zeggen *wat ze zijn*.

—×

A propos, wanneer komt *De Truïenaar* eens voor den dag met zijn volksgezind (lees socialistisch) program, dat door de *welenschap* kan opgelost worden? Met zulk merkwaardig stuk blijft men toch niet in den zak loopen!...

—×

Aan wien heeft de werkmans te danken dat hij kiezer is geworden? vraagt de *De Truïenaar*, en hij antwoordt heel serieus: Aan ons, vooruitstrevers en socialisten. Indien dat zoo is, dan heeft *De Truïenaar* zich zoo ongerust niet te maken voor wat de gemeentekieswet betreft. Konden de socialisten den werkmans reeds kiezer maken eer dat zelfs een hunner in de Kamer was, dan moeten zij nu ook, op zijn minst genomen, het « pur et simple » weten door te krijgen, of ik zeg, dat hunne fondsen verschrikkelijk gedaald zijn!

—×

Onverwacht huwelijck. — Weet ge wie trouwen gaat, lezer? M. Karel Buls, burgemeester van Brussel, en dat binnen kort nog, zoo het schijnt. Heeft hij ongelijk? Beter laat dan nooit. De toekomstige echtgenoot van Mr Buls is Madame Couvreur, weduwe van A. Couvreur, gewezen volksvertegenwoordiger van Brussel. De verloofde van den Burgemeester is van Engelschen oorsprong; het is eene zeer geleerde vrouw, met buitengewoon schrijverstalent. In de *Indépendance Belge* heeft zij zeer opmerkenwaardige bijdragen geleverd. Zij schrijft liefst over geschiedenis, aardrijkskunde en over de vrouwelijke ontslaving.

Proficiat, Karel, en eene voordeelige reis in 't huwelijksbootje!

—×

Opvoeding. — Op eene onlangs gehouden zitting van den Gemeenteraad van Brussel, was er spraak van de stadslagere scholen. M. Lepage, schepen van openbaar Onderwijs, bekende en klaagde dat de zedelijke opvoeding veel te wenschen liet. « De kinderen, » zeide hij, « verliezen alle gedacht van gehoorzaamheid, van zedigheid, van eerlijkheid en zelfs van vaderlandsliefde. M. Buls, burgemeester deelde mede in de bekentenis van den schepen, doch deed bemerken, dat het gebrek aan opvoeding weldra zou aangevuld zijn, vermits hij bevolen had van in alle scholen, op sommige dagen, de *Brabanconne* te zingen. En zoo is de opvoeding gered en het Vaderland ook. — O, Mieke Pijpekop!!!

Stads- en Provincienieuws.

In ons volgend nummer beginnen wij voor goed ons feuilleton *De Zol*.

Hoofdkerk van O.-L.-Vrouw. — Morgen Zondag, 27 dezer, zal er onder de Hoogmeester een sermoon gepredikt worden, ten voordeele van het *Werk van den H. Joseph*, door den Z. E. H. Broex, professor aan het Groot-Seminarie van Luik, die onlangs door Zijne D. H. Mgr Doutreloux tot Bestuurder van dit Werk benoemd is.

Zondag, 20 Januari, om 5 ure, werd er in het schoollokaal der Zusters van Liefde een schoon avondfeest gegeven ten voordeele der huishoudingsklasse van het Patroonschap der meisjes en met de medehulp van de leerlingen dier klasse. De zaal was opgepropt van volk, en die kinderen hebben hunne toehoorders eenige aangename stonden doen doorbrengen. De leerlingen van het Patroonschap zijn een hondertal meisjes uit de kleine burgerij en uit de arbeidersklasse van 12 tot 20 jaren, welke zich aldaar van 5 tot 7 ure vergaderen om in stille, eenvoudige en christelijke vermaken den namiddag door te brengen, terwijl zij er de huishoudkunde met al wat eene goede huisvrouw moet weten, gezamenlijk aanleeren. Dit is ten minste nuttiger dan langs de straten te loopen.

De Tram die zich verleden jaar nog al met huishoudkunde en huishoudleer bezig hield, meldt met genoegen dat een Comité van Dames zich hier ter stede gevormd heeft, om deze voor de werkmansgezinnen zoo nuttige instelling tot stand te brengen en te ondersteunen. Mevr. Vanvinckeroy is Voorzitter, Mevr. Debruyen en Dejongh zijn ondervoorzitters gekozen. De stad heeft 300 fr. aan het Werk verleend; Staat en Provincie

zullen het ook ondersteunen. Al de Damen kunnen deel maken van dat zoo nuttig Werk

Suikerfabriek.

Talrijk waren, verleden Donderdag, onze landbouwers van de kantons Sint-Truiden en Zout-Leeuw, alsook van andere dorpen, zooals Rutten, Attenhoven, opgekomen, om de zoo klare als leerzame voordracht van den Eerw. Heer Pastoor van Halmael over de oprichting eener Suikerfabriek te aanhooren.

De Eerw. Heer Deken van Sint-Truiden en talrijke priesters, de Heer Vanmarsenille, provinciaal Raadslid, en vele voorname landbouwers woonde ook de vergadering bij. M. Cartuyvels, Volksvertegenwoordiger, had zich doen verontschuldigen.

Eerw. spreker zegt, dat de landbouw kwijnt en zoekt de redmiddelen op.

De Vereeniging is het groote redmiddel van van den boer. Alleen is hij onmachtig; vereenigd om te koopen en te verkoopen is hij sterk. De beet is nu nog de eenigste vrucht die winst geeft aan den boer. Maar hier ook komt de toekomst zwart te voorschijn.

Daarom moeten de landbouwers zich ook vereenigen, om goede contracten met de fabrieken te bekomen, en beter nog, met zelf te fabriekeren.

Om eene suikerfabriek te kunnen oprichten moeten er 1000 bunders beet voor eenen termijn van 10, 20 of 30 jaren verzekerd zijn. Dan kan men met profijt werken, en de boer, die volgens de hoeveelheid beet welke hij verpand actienaris (aandeelhouder) wordt in de fabriek, betaalt juist wat zijne beet waard is. Wij drukken den wensch uit, dat de Eerw. Heer Pastoor van Halmael, die het zoo wel meent met den boer, in zijne edelmoedige pogingen moge slagen.

Staatslandbouwkundigen. — Wij herinneren aan allen die zich met landbouw bezig houden, dat er een landbouwkundig korps van den Staat bestaat. De ambtenaars van dat korps zijn onder de ingenieurs van landbouw gekozen. Eenieder mag hen raadplegen, hetzij mondeling of schriftelijk, over al wat den landbouw aangaat; over het aankopen en gebruiken van mesten, het aankopen en gebruiken van voedingsstoffen voor 't vee; de voordeeligste soorten van zaden; over al wat melkerij, gezondheid der stallen betreft, enz.

Al deze inlichtingen worden kosteloos gegeven. De Staatslandbouwkundigen hebben ook nog voor zending voordrachten over landbouw te geven.

Op aanvraag van de Gemeenteraden, de voorzitters der Landbouwcomices, der Landbouwsyndicaten, enz., enz., worden deze conferentiën voor de landbouwkunde der streek gehouden.

De particulieren, die verlangen soorten van granen, meststoffen, voedingsstoffen voor hun vee te beproeven, mogen kosteloos de tusschenkomst hunner landbouwkundigen vergen.

Voor Limburg wende men zich tot den Heer *Haumont*, te Hasselt.

Grondbelasting. — De Heeren Hoyois, Dierickx, de Montpellier, de Bontridder, Tack en Carbon hebben in de Kamer een wetsontwerp neergelegd waardoor de grondbelasting ten voordeele van den Staat op de bebouwde landen vermindert is van 7% tot 5% van het belastbaar kadastraal inkomen.

Mijnheer H. van Slype, dezer stad, komt Inspecteur benoemd te worden van de Brandverzekeringsmaatschappij *La Meuse*. (Zie de aankondigingen).

UIT LOON

Maandag was het kermis in de stad, ten minste voor de *Maatschappijen van Sint-Sebastiaan*. Het feest was deftig en het ontbrak er niet aan gemakkelijheden, want men heeft gefeest tot laat in den nacht. Men wete dat de heilige Kerk den feestdag van zekere Heiligen uitstelt tot 's Zondags: Onze Maatschappijen hier doen het tegenovergestelde.

Gansch Loon is wederom in eenen witten sluier gehuld, de wind looft met kracht, de sneeuw verblindt de ongelukkigigen, die verplicht zijn den hoek van den haard te verlaten.

Naar het schijnt, zou onze Z. E. H. kapelaan Verhoeven ons gaan verlaten, en terug geroepen zijn in het bisdom Roermond, door Z. H. den Bisschop. Wij betreuren dit zoo spoedig vertrek; immers de Z. Eerw. Heer Verhoeven had door zijne welsprekendheid, zijnen ijver, zijne milddaadigheid voor de armen de toegenegenheid van iedereen weten te verwerven.

Dinsdag avond wende zich M. X. naar de statie om met den trein naar Sint-Truiden te vertrekken. Zoo het scheen, had M. X. wat te diep in het glas gekeken, en den stap verhaastende, struikelde hij over de borduur van den in aanleg zijnden *trottoir*; hij rolde in het hol, alwaar hij, licht gewond aan het voorhoofd, in het slijk bleef liggen. Dank aan de hulp van eenige menschlievende personen, is hij uit dezen gevaarlijken toestand geraakt en bij M. Cox verzorgd geworden. Zonder de goedwillige tusschenkomst dezer personen had waarschijnlijk de koude welhaast zijn doodelijk werk voltrokken.

Deze week werden de hoven aan de Weller-

poort door den Heer Notaris Pinnoy verhuurd. Onlangs waren deze hoven nog onbebouwd en vogelweide. — Onze katholieke Gemeenteraad deed deze onvruchtbare gebirgten effen leggen en in vier hoven verdeelen, die aan den prijs van 50 frank verhuurd werden. Dit jaar werden zij uitgegeven voor 60 frank.

OVERWINDEN, 18 Jan. — Donderdag, 17, werd een aanslag tot moord gepleegd in een afgelegen werkmanshuis, onder Overwinden. De man, zekere F., werkt te Raatshoven. Omtrent 12 ure 's middags, terwijl de moeder alleen te huis was, zijn een of meer schelmen door een venster binnengedrongen en hebben de vrouw trachten te verwurgen. Daags te voren had men omtrent 200 frank gebeurd voor geleverde biggen. Deze som is gestolen uit eene kist waarvan de schelmen den bodem hebben ingeslagen. Toen de kinderen omtrent half een te huis kwamen, vonden zij hunne moeder zonder teeken van leven op den vloer uitgestrekt. Vandaag 18 leeft de arme vrouw nog, doch zonder bewustzijn. Het is niet mogelijk geweest tot nu een enkel woord te hebben, dat de justitie een afdoende inlichting zou kunnen geven.

TONGEREN. — Sedert eenigen tijd werd er in verschillende kerken en kapellen in den omtrek van Tongeren gestolen: kandelabers, kruisen, goud en zilver en offerblokken, in Vliermael, Kerniel, Gors-op-Leeuw, Guyoven, Loon, Herderen, enz.

Men had bij den diefstal te Guyoven in de kerk een vrouwtje gezien met eenen witten korf; — en dit vrouwtje werd verdacht. Dat klein vrouwtje met haar korfke was overigens de verdachte van overal; in elf der bestolene kerken had men haar vóór den diefstal bemerkt. Zij ging zelfs zoover aan den koster den sleutel der kerk te vragen, om er te gaan bidden.

Eindelijk kregen de vermoedens grond. Een vrouwtje van Hex, als de diefgege aangewezen, werd aangehouden. Verleden week werd zij in de tegenwoordigheid van verschillende personen der bestolene parochiën gebracht, welke in haar de vrouw met het wit korfke hebben herkend.

Te Eysden (Limburg) werd uit de Maas opgehaald een in verren staat van ontbinding verkeerd lijk, dat bij onderzoek bleek te zijn van zekeren Theophile-Arthur Compain, ongeveer 30 jaar oud en wonende te Luik. Aan het hoofd vertoont het lijk eene wonde, door een of ander scherp voorwerp toegebracht; het vermoeden werd geopperd, dat eene misdaad in 't spel is.

Reeds is er nader onderzoek ingesteld door de justitie te Maastricht.

BINNENLAND.

BRUSSEL. — De maatregelen der Regeering, betreffende het werk der vrouwen en kinderen in de fabrieken is reeds volop in toepassing. De inspecteurs van de Werkcommissie doen op dit oogenblik eene rondreis in de fabrieken van Brussel en voorsteden, en zullen vervolgens in de verschillende deelen van het land doorreizen.

— Eene Dame van de plezierige soort, die te Antwerpen 5,000 fr. was gaan ontvangen, kwam er mee 't huis, legde het geld weg en verliet toen hare woning met eenen heer, met wien zij ander gezelschap opzocht, bleef soupeeren, feesten, dansen, en zij keerde niet naar huis dan daags nadien, rond 10 ure. Zij vond hare kassen opengebroken en alles geroofd wat waarde had, onder andere de hoog gemelde 5,000 fr., eene parure van 1,000 fr., eene hoeveelheid bergbriefkens, in 't geheel voor eene waarde van 15,000 fr.

GOSELIES, 21 Jan. — Een scholier, die met eenige zijner makkers aan 't spelen was, is door eenen saeuwbal morsdood geworden. De bal trof hem aan de hersens.

— Het Middenbestuur van het *Democratisch Verbond*, in de algemeene vergadering van Zondag 11. in het *Werkmanshuis*, te Brussel, waar meer dan honderd afgezantten van verscheidene katholieke Werkmanssociëteiten vereenigd waren, heeft met eenparigheid van stemmen de volgende wenschen geuit, welke *De Tram* de zijne maakt en hartelijk toejuicht.

1° De onmiddellijke vereeniging van den *Congo* wederleggen, en niet over deze kwestie te beslissen, dan op het bepaald tijdstip 1900 (volgens keurcontract gemaakt in 1890, mits eene leening zonder interest van 25 miljoen, ten voordeele van België, tenzij een onderzoek gedaan door al de partijen der wetgevende Kamers, het nut eener onmiddellijke overneming bewijze.

2° Alle ontwerp van verandering aan het tegenwoordige krijgsstelsel te wederleggen, bijzonder alle vergrooing van het krijgsmanschap of de krijgslasten.

3° Het eischen door de Volksvertegenwoordigers, in deze zitting, der voornaamste hervormingen aangeeteekend in het program van het *Democratisch Verbond*, bijzonder het toezicht van het werk, de beroepssyndicaten, de werkmansverzekeringen, het werkcontract, de school- en belastingshervorming, en het terechbrengen der grieven van den landbouwer.

— Eenige cijfers, welke in ons blad van

pas komen, omdat het *De Tram* heet; het is eene zeer nauwkeurige statistiek.

In de geheele wereld zijn er 615,000 kilometers weg, waarvan 230,000 in Europa.

In het begin van 1894, waren er 61,000 locomotieven in werking op het Europeesch spoorwegnet. Iedere locomotief legt per jaar gemiddeld 24,000 kilometers weg af en loopt ten hoogste 15 jaar: zij doet dus in 't geheel eene reis van 300,000 kilometers, dat is te zeggen, omtrent driemaal de reis rond de wereld.

Er zijn 15,552 locomotieven in Engeland, 12,811 in Duitschland, 9,747 in Frankrijk, 6,591 in Rusland, 4,600 in Oostenrijk, 2,332 in België, 2,256 in Italië, enz., die van den Tram te Sint-Truiden niet inbegrepen.

Van den anderen kant, indien men rekening houdt van de evenredigheid, is het België dat de meeste locomotieven heeft, zijnde 50 per 100 kilometers; in Engeland zijn er 49, in Duitschland 33, in Frankrijk 29, in Rusland 25, in Oostenrijk 20, in Italië 9, enz.

Eindelijk, eene locomotief kost gemiddeld 62,000 fr. ! Dat is veel; maar merk ook wel op, dat, dank aan de locomotieven, de reizen die eertijds 15 dagen duurden, heden slechts 15 uren duren; bij voorbeeld, de reis van Brussel naar Parijs, anders gezegd, wij gaan 24 maal gauwer dan met de oude postwagens.

Ik hoor den lezer hier zeggen: *Inderdaad, nu gaan wij 'nen gang!*

Priesterlijke benoemingen.

De Eerw. Heer Reyden, pastoor te Bovenistier, is verplaatst naar Warnant, ter vervanging van den Eerw. Heer Lebeau, die zijn ontslag neemt. — De Eerw. Heer Dimbour, pastoor te Comblain-au-Pont, is verplaatst naar Bovenistier. — De Eerw. Heer Cuppens, kapelaan te Verviers, is rector benoemd van 't Gesticht der Zusterkens der Armen te Luik, ter vervanging van den Eerw. Heer Schoofs, overleden. — De Eerw. Heer Collard, kapelaan te Luik (St-Pholien), is pastoor benoemd te Comblain-au-Pont.

VARIA.

IN EEN DORPSHUISKEN.

Over eenige dagen bezocht ik een huisje in een dorp van 't kanton Sint-Truiden; ik zal de gemeente hier niet noemen om de menschen waarvan spraak is niet kenbaar te maken; ik wilde inlichtingen nemen nopens den toestand van onze landbouwwerklieden. Ik wil mijn bezoek hier gedeeltelijk beschrijven, omdat het wonderwel het arm leven van vele veldwerkers afschildert. Het woninkje zag er buiten nog al zindelijk uit; langs een heek, uit eenige oude planken samengesteld, en over eenen mesthoop kwam ik aan 't ingangsdeurken. Ik klopte, de vrouw komt opendoen, en daar ik het doel van mijn bezoek niet wilde niteenleggen, vroeg ik om mijne sigaar te mogen aanrooken. Ik trad binnen, knoopte een gesprek met het vriendelijk vrouwtje aan, spraak eerst over het weder en dergelijke algemeenheden, terwijl het boerinnetje hare bezigheden voortzette. Aan eenen kant van de stoof staat eene versleten teenen wieg, rond dewelke drie kleine kinderen lustig heen en weer over den grond kruipen, zonder zich veel om de tegenwoordigheid van den vreemdeling te bekreunen; op de stoof hangt een kinderdoek te drogen, de onaangename geur dien hij verspreidt laat genoeg raden dat hij van geen natuurlijk water nat is. Onder de stoof zit eene klokken met een dozijn kiekentjes.

« Wat hebt ge reeds vroeg kiekjes! » zei ik tot de vrouw.

« Die hen heeft reeds drie jaar achtereen zoo vroeg gebroeid, kreeg ik tot antwoord, haar broeinest staat daar achter mijn bed; die hen doet mij veel profijt; indien ik mijne kiekens vroeg kan groot krijgen, kan ik ze duur verkoopen. Dat vroeg goed gaat allemaal naar Brussel. » Dan haalde ze een weinig fijn wittebrood uit eene kast langs den muur, voede daarmee hare lieve beestjes, koestert ze een voor een aan de warme stoof en geeft ze melk te drinken. Ze schijnt meer bezorgd te zijn voor hare slijkens dan voor hare kinderen die ze, naar ze zegt, nochtans ook zeer teeder bemint. Nauwelijks had zij het nog pluimloos volksken gewarmd, of een harer kinderen vraagt eenen boterham; zij snijdt drie sneden aan een zeer zwart brood af. « Eenen dikken voor Janneken, eenen voor Betje en eenen dunnen voor mijn Trientje » zegt het eenvoudig vrouwtje onder het snijden; ze besmeert de drie sneden met eenen gebraden appel, deelt ze uit en de drie kinderen aan 't eten dat het een lust is.

« Arme schaapkens, dacht ik, wat zijt gij gelukkig dat ge niet weet, dat vele rijkmankinderen zwemmen in lekkernijen, in overvloed en genuchten! Gij heet dat een boterham, ik zou het een appelham heeten! De kiekjes eten fijne mink, de kindjes grof roggebrood! »

« Waartoe dienen die pooten die daar op de stoof staan te koken? » vroeg ik nieuwsgierig, want ik zag dat ik het vertrouwen van 't moederken gewonnen had.

« De laatste appels zijn op, en morgen zullen we pootspijs op onzen boterham eten, » was het antwoord.

« Waartoe dient die melk die daar kookt? » « Dat is voor het kalf. »

« De menschen eten pooten en 't kalf pap? » riep ik verwonderd uit.

« Als mijn kalfken goed groeit, zal ik het binnen eenige dagen duur verkoopen; dan kan ik kolen koopen voor den ganschen winter, en lijnwaad voor een paar hemden voor mijnen man; nu geeft de koe weer melk, nog drie dagen, en ik heb boter te koop, dan zal 't wel beter gaan, als 't God belieft. »

« Hebt gij geen vleesch? Hangen er geen hespen daar achter dien blauwen doek, aan de schouw? »

« Die doek hangt daar nog van in den tijd van mijne ouders, als de tarwe 35 en de aardappelen 15 fr. verkocht werden. Sedert vier jaar heeft er niets meer achter gehangen. Ik heb in twee maanden geen vleesch meer in huis gehad; Betje eet nochtans zoo gaarne vleesch, niet waar Betje? »

« Wij ook, moeder, wanneer krijgen we nog eens vleesch? » riepen de twee andere kinderen.

« Waarom vet gij geen varken, vroeg ik, het voeder is immers voor niets op 't dorp, en dan hebt ge het gansche jaar spek? »

« Ik had er een vet gemaakt, maar ik heb het moeten verkoopen om mijn land te kunnen betalen, want Sint-Andries was reeds voorbij, en de Heer van het kasteel is niet gemakkelijk, en de contributie van mijn huis was ook nog niet betaald. 't Komend jaar, als 't God belieft, denk ik een varksken te kunnen slachten. »

« Maar wint uw man geen dagloon? »

« Jawel, hij werkt in die hoeve ginder, daar dorscht hij de schuur per vat en kan ten hoogste 30 cent per dag verdienen. »

« Kan hij dien zwaren arbeid volhouden met brood en pooten? »

« Wij hebben, God dank, ook aardappelen in den kelder. »

« Hoe arm en toch hoe tevreden! dacht ik. Moesten de mijn- en fabriekwerkers uit het Walenland zoo leven!.. Wisten onze brave veldvroeters, hoeveel miljoenen er jaarlijks verbrast worden! Wisten zij dat de contributie, waar zij zoo voor zweeten en zwoegen, moet dienen om groote heeren soldaatje te laten spelen, om onnoodige forten te bouwen, om staatscholen zonder God en zonder leerlingen te onderhouden! »

F. VANAELEST.

Burgerlijke stand der stad Sint-Truiden
Aangiften van den 19 tot den 25 Januari 1895.

GEBORNTEN

Mannelijk : 4. — Vrouwelijk : 3.

OVERLIJDENS

Franssen, Lambertus-Antonius, oud 68 jaar, echtg. van Andries, Alexia-Wilhelmina-Amelia. — Vygen, Anna-Maria, oud 12 jaar. — Vandeborne, Martinus, oud 71 jaar, weduwnaar van Schaaenbourgh, Anna. — Vandionant, Marcell, oud 58 jaar, echtg. van Moreau, Hortensia. Kinderen onder de 7 jaren, 1.

MARKTPRIJZEN.

ST-TRUIDEN, 26 Jan. — Tarwe de 100 kilo's 12,00 fr. Koren de 100 kil. 11,00 fr. Haver de 100 kil. 11,50 fr. Garst de 100 kil. 15,50 fr. Aardappelen de 100 kil. 8,00 fr. Boter, de kilo 2,50 fr.

Op de markt van Zaterdag, 26 Januari, waren te koop gesteld: Koeien 54; Vaarzen 18; Osses 13.

Burgerlijke stand der stad Borg-Loon.

Aangiften van den 17 tot den 24 Januari 1895.

GEBORNTEN

Mannelijk : 0. — Vrouwelijk : 1.

OVERLIJDENS

Kinderen onder de 7 jaar, vrouwelijk 1.

DE SCHOOLVRAAG.

Bij Jos. LEENEN, drukker-nitgever, Hamelstraat, Sint-Truiden, is verschenen een allerbangrijkst vlagschrift: **TROIS MOTS SUR LA QUESTION SCOLAIRE: 1° Necessité d'une réforme, 2° Les vraies bases, 3° Un projet de loi scolaire**, par deux professeurs.

Iedereen die belang stelt in opvoeding en onderwijs zal dit boekje met het allergrootste nut en genoegen lezen; priesters, onderwijzers en ouders vinden daarin de verdediging van hunne dierbaarste belangen.

't Is eene korte samenvatting van de ware grondstelsels, eene uiteenzetting der rechtvaardige grieven van ouders en onderwijzers, en daarbij geeft het een klaar gedacht van de *eenige in België mogelijke en voldoende schoolinrichting* in het wetsontwerp op de *vrijheid en de rechten der ouders eenerzijds en anderzijds op de gelijkheid der Belgen* grondvest.

Ouders, onderwijzers, priesters, ziedaar de oplossing die u allen voldoet, die iedereen voldoet voor wien vrijheid, rechtvaardigheid en gelijkheid geen ijdele woorden zijn.

Prijs : 30 centimen.
Zich te wenden tot Jos. LEENEN, uitgever, Hamelstraat.

Te bekomen bij Jos. LEENEN
LE SOCIALISME BELGE
SES PROJETS
SA PROPAGANDE ET SES MENACES

NOTES ET CITATIONS

PAR JOSEPH DEMARTEAU

Prijs, 0-50 c.

Studie van Mr COEMANS, Notaris te Sint-Truiden.

Verkoop van een Huisgoed te Sint-Truiden.

Maandag, 4 Februari 1895, om 10 ure voor middag, ter herberge van M. Jacobs Vanoverstraeten, Beekstraat, te Sint-Truiden, zal Theod. Gielen, dezer stad, publiek en ten meestbiedend door het ministerie van den Notaris COEMANS verkoopen:

Een Huisgoed, begrijpende vier woningen met opene plaats, samen groot 1 are 62 centiare, gestaan en gelegen te Sint-Truiden, sectie H, nummers 844, 845A, 846A en 846B van het kadaster, pal. de Heeren Belet Rouby, Bruyninx-Van Dinter en Denvoz-Smets, de Sluisbergstraat en de Vezet.

- Aan te slaan den 15 Maart 1895.

Verkoop van Huis met Hof

TE SINT-TRUIDEN

Vrijdag, 8 Februari 1895, om 2 ure na middag, ten koffiehuize van M. Boonen-Nys, aan de Dietersche poort, te Sint-Truiden, zal de familie Nicolai, publiek en ten meestbiedend door het ministerie van den Notaris COEMANS verkoopen:

Huis met Hof, verdeeld in twee woningen, gelegen te Sint-Truiden, aan de Dietersche poort, sectie H, nummers 509, 511A en 514 van het kadaster, palende de Heeren Lenaerts-Boonen, Coeckelberghs, Van den Berck, Boonen-Nys en De Roo-Haan.

Verhuurd tot 15 Maart 1896 aan M. Frans Onckelinx, mits 180 fr., en aan M. Gerard Beets, mits 130 fr. huur 's jaars boven de contributie.

Verkoop van Bouwlanden

onder Kerkom en Mielen-boven-Aelst.

Zaterdag, 9 Februari 1895, om 2 ure na middag, ten koffiehuize van M. Jos. Vanryckelen, aan Brusthempoort, te Sint-Truiden, zal den Notaris COEMANS publiek en ten meestbiedend verkoopen:

1. Een Bouwland, groot 10 aren 04 centiare (2-06), gelegen te Kerkom, in 't Kerkomveld, sectie B, exnummer 370, pal. Edouard Robyns, Martinus Aerts, Clerinx, Joannes Hermys en de straat.

2. Een Bouwland, groot 14 aren (3-04), gelegen te Mielen-boven-Aelst, in den Heerendaal, sectie A, nummer 2850, reeneende den voetweg, den Heer Bruyninx-Van Dinter en kinderen, het Bureel van Weldadigheid van Sint-Truiden en de kinderen Joris.

TE KOOP

een groot RENTENIERSHUIS met uitgestrekte Hof, gepland met fruitboomen, gelegen in 't midden der stad.

Groot gemak voor de betaling.

Zich te bevragen ter studie van den Notaris COEMANS.

TE KOOP

een HUIS met Tuin en Bouwland, groot 35 aren 5 centiare (8 roeden), gestaan te Zeppen, ter plaatse *Bellegat*, palende Lambert Billen, Jammaers, de straat en de Beek.

Zich te vervoegen ter studie van den Notaris COEMANS.

Studie van Mr NAGELS, Notaris te Sint-Truiden.

Openbare Verkoop van BOOMEN

te Gingelom.

Maandag, 4 Februari 1895, om 10 ure voor middag, zullen de belanghebbenden de Looz-Corswarem, van Gingelom, ter plaatse door den Notaris NAGELS op krediet verkoopen:

80 koopen Eike-, Essche-, Olme-, Witte-, Accasia- en Berkeboomen, waaronder tot 3 meters omtrek, staande in 't park van het kasteel, te Gingelom, en in Buvingenbosch.

De liefhebbers zijn verzocht de Eikeboomen in Buvingenbosch vóór den verkoop te gaan bezichtigen, aangezien dezelve zullen verkocht worden te Gingelom, ten drinkhuize van Pieter Tilkens.

VERANDERING VAN WOON

Jufvrouw Philomena Philips

heeft de eer bekend te maken dat zij van de Brusthemstraat verhuisd is naar de *Hamelstraat*, n° 20, alwaar zij haren handel in witgoed, enz., voortzet als voorheen.

Zij beveelt zich in de gunst van eenieder door de nieuwe frische koopwaar, waarmede zij bij deze gelegenheid haar magazijn verrijkt heeft.

Geene rust! Geene rust!

Die *Berchmanskring* kan iemand wat aan de hand doen. Het is nu de wereld door gekend, dat op het bureel van

De Tram

van die ENVELOPPEN van het *Bedehuis* te bekomen zijn.

Het is maar van den morgen tot den avond:

Mijnheer, een enveloppe,

Mijnheer, honderd enveloppen, Mijnheer, duizend enveloppen!

Waarom toch

willen ze allemaal van die enveloppen hebben?

Primo, ze zijn schoon;
Secundo, zij zijn goedkoop;
Tertio, gij doet een goed werk met ze te verspreiden.

A propos

hebt gij dat lief en stichtend boek *De Martelaar van Mazzara* gelezen? Het is verkrijgbaar op ons bureel, en kost 40 centimen.

VERANDERING VAN WOON.

Jos. ULENS-CELIS,

Meester-Schrijver-Ondernemer,

heeft de eer bekend te maken, dat hij zijne woning en zijne werkhuizen overgebracht heeft van de Koestraat naar de *Houtmarkt*, n° 16, oud huis G. Joachims, slotenmaker.

Door de nieuwe inrichting en de vergroo-ting zijner werkhuizen is hij des te beter in staat zich het algemeen vertrouwen te blijven waardig maken, waarmede hij steeds is ver-eerd geweest.

Bij denzelfde zijn te bekomen alle soorten vreemd en inlandsch HOUT voor de schrijn-werkelij.

LA MEUSE

Brandverzekeringsmaatschappij

vraagt bekwame en werkbare AGENTEN in alle dorpen en steden. — Zich aan te bieden bij den Heer H. VAN SLYPE, Inspecteur der Maatschappij, Luiksche poort, 77, St-Truiden, die zich ook gelast met de verzekeringstuk-ken van andere Maatschappijen gratis na te zien, welke soms door onachtzaamheid of bij vergetelheid in wege den agent of van den verzekerde in geval van brand zouden kunnen ongeldig bevonden worden.

Bureel der inspectie: Luiksche poort, 77, Sint-Truiden. — Men kan er inschrijven voor acties van 100 fr., en kennis nemen van de statuten.

H. VAN SLYPE.

MANDENMAKERIJ

Steenstraat, te Sint-Truiden

Louis Goffin-Cuyppers

heeft de eer bekend te maken dat hij zich als *Mandenmaker* gevestigd heeft in de Steenstraat, tegenover de Beeldhouwerij Alph. Dumont.

Stevig en keurig werk, vaardige bediening en uiterst matige prijzen, zijn de voordeelen waardoor hij zal trachten de algemeene gunst te verwerven en immer waardig te blijven.

In zijn magazijn vindt men alle fijn en gezocht *Mandenwerk*, zooals Brusselsche en Namensche Wiegen, Manden, Korven, Vogelskooien, Mannequins voor modemaaksters, en verder al wat men in een wel voorzien mandenmagazijn vragen kan.

Vrije ingang voor alwie zich er wil van overtuigen.

Men verlangt

(in 't Vlaamsch). — Adres op 't bureel van dit blad.

TE HUREN

voor Half-Maart aanstaande een welgelegen COMMERCIEHUIS, in de Dietersche straat, bewoond door M. Carlens.

Zich te bevragen bij Juffr. Louise Joris, zelfde huis, n° 34.

Kluchtige Almanak voor 1895

Ste-LUTGARDIS' DRUKKERIJ

BIJ DEN UITGEVER VAN DIT BLAD

Jos. Leenen, Boekdrukker

HAMELSTRAAT, 13

wordt met veel zorg en spoed, aan de minst mogelijke prijzen, vervaardigd alles wat de Boekdrukkerij betreft, als prachtwerken en andere, boeken, vlugschriften, registers, facturen, circulairs, programs, affiches, doodsbriefen en doodsbeeldekens, trouwbrieven, adres- en visietkaarten, enveloppen met firma, enz.

Men spreekt er borg voor de zuiverheid van den tekst, en alle drukwerken worden er, kosteloos en naar ieders wensch, opgesteld of ver-taald, volgens het geval.

PAPIER- EN BOEKHANDEL

SCHOOL- EN BUREELBEHOEFTE

Paternosters, Medailles, Prenten, Beeldekens, enz.

SCHOONE KERKBOEKEN

in alle banden en van alle prijzen, te beginnen van 25 c.

Sint-Truidensche PLAKALMANAK voor 1895. Prijs: 10 c.

Schoone occasie.

Te koop aan voordeeligen prijs eene groote geriefelijke CUISINIERE met éta-gère en koperen waterbak met kraan, zoo goed als nieuw.

Adres op het bureel van dit blad.

IN DEN ZALM

H. PEETERS, NEGOCIANT

Ridderstraat, 10, Sint-Truiden

Groote handel in Leuvensche Bieren

zooals *wit bier*, *bruin bier*, *Jack-op*, enz.

Spek, Vet en Hespens, — droge en versche Visch, — fijne Mostaard, — alle soorten van droge Vruchten. — Appelcienen en Citroenen, — opgelegde Vruchten, — velerlei soor-ten van Kaas, enz., enz.

Alles in 't groot en in 't klein aan de voor-deeligste prijzen.

Mart. Vander Eyken-Stevens

SLOTENMAKER

48, Zoutstraat, te Sint-Truiden, 48

heeft de eer zich in de gunst van 't publiek aan te bevelen voor al wat de *slotenma-kerij* betreft.

Alsook en wel bijzonder voor het *ver-vaardigen en vernieuwen van Basculs*. Gewaarborgd 2 1/2 jaar.

Hij gelast zich insgelijks met het *vech-ten van alle hoegenaamde voorwerpen in ijzeren- en zinkendraad*.

Dit alles altijd volgens het verlangen en tot uiterste voldoening van de bestellers, aan buitengewoon matige prijzen.

Men beproeve slechts eens, om zich ten volle te overtuigen.

Goed en goedkoop.

Niemand meer zonder **strampens!**

2000 paar echt lederen STRAMPEN, best en sterk afgewerkt, te beginnen van fr. 3,50, 4,50, enz.

BACHES (Waterdekens voor paarden), zwarte, groene en bruine, gewaarborgd *on-doordringbaar* en van beste kwaliteit, van af fr. 4,50, 5,50, enz.

Bij EMM. VANSLYPE,

Brusthemstraat, 21, Sint-Truiden.

BEWIJS VAN INSCHRIJVING

De ondergeteekende: naam.....
beroep....., wonende te.....
provincie....., verklaart een abonnement te nemen op
DE TRAM, Katholiek Volksblad van Sint-Truiden, ten prijze van
2-50 fr. 's jaars.
Datum..... (HANDTEKENING)

NB. Dit bewijs, behoorlijk ingevuld en met één centiem gefrankeerd, terug te zenden onder den hiervan af te snijden adresband.

Jos. LEENEN,

Adresband.

BOEKDRUKKER-UITGEVER,

Adresband.

SINT-TRUIDEN.

Prijs: de dubbele, 20 c.; de enkele, 10 c.

E.M.M. VANSLYPE	
GROOTE VERHUISWAGENS	
Deze verhuiswagens zijn gemakkelijk en bijzonder geschikt tot het vervoer van Meubelen van allen aard, allerbeste zorgen, inpak gewaarborgd, spoedige en juiste bediening aan gematigde prijzen.	
Rijke keus van HUURRIJTUIGEN van allen aard	
zeer goed verzorgd en gemakkelijk, allerbest geschikt voor wandelingen, trouw- en doopfeesten, enz. Sierlijke getuigen, flinke paarden en bedreven koetsiers.	
Brusthemstraat, 21, te Sint-Truiden	